

● CD készül Szeged városképeiről

Az elektronikus szótárpiac élén

Egy kis egyetemi vállalkozásból indulva a szegedi Scriptum Kiadó Rt. mára az ország elektronikus szótárkiadási piacának mintegy 90 százalékát birtokolja. A ma már 20 alkalmazottat foglalkoztató cég kezdetben az Akadémiai Kiadóval közös programokon dolgozott, ám amikor az állami kiadót eladták egy multinacionális vállalatnak, megkezdődött a versengés. A történetről dr. Vas Zoltán, a szegedi cég elnök-vezérigazgatója nyilatkozik.

● **Vas úr, az ön által létrehozott elektronikus szótárkiadó, a Scriptum egyike azoknak a magyar alapítású új cégeknek, amelyek fel tudták venni a versenyt a nemzetközi tőkével. Szeretném, ha ez a beszélgetés arról szólna, hogyan alakult egy Szegedről a kilencvenes években felfejlesztett cég története, miközben valamikori partnerét, az Akadémiai Kiadót privatizálták, és ezzel legnagyobb versenytársává tették. Hogyan kezdődött konkurenciájuk az elektronikus szótárak piacán?**

„Multi”-játszmák

– 1987-ben kezdtünk az Akadémiai Kiadóval együtt dolgozni, s a közös munka ígéretesnek indult. Ha voltak is viták, azokat mindig el tudtuk simítani, hiszen a két cég más szemléletű volt: ők a könyvkiadást, mi az elektronikus kiadást tartottuk fontosabbnak. A Scriptum hatására az Akadémiai Kiadó mégis nyitott az elektronika felé, s így születtek meg közös kiadású szótáraink. 1996 elején azonban a Wolters Kluwer nevű holland multinacionális cég, amely addigra már megvásárolta a Műszaki, valamint a Közgazdasági Könyvkiadót, megszerzte az Akadémiai Kiadót. Megjegyzem számomra máig elképesztő, hogy a Magyar Tudományos Akadémia miért adta el egyetlen tudományos könyvkiadóját.

● **Mit gondol, mi lett volna a helyes? Hiszen az**

nyilvánvaló volt, hogy fejlesztésre és üzleti szemléletre van szükség...

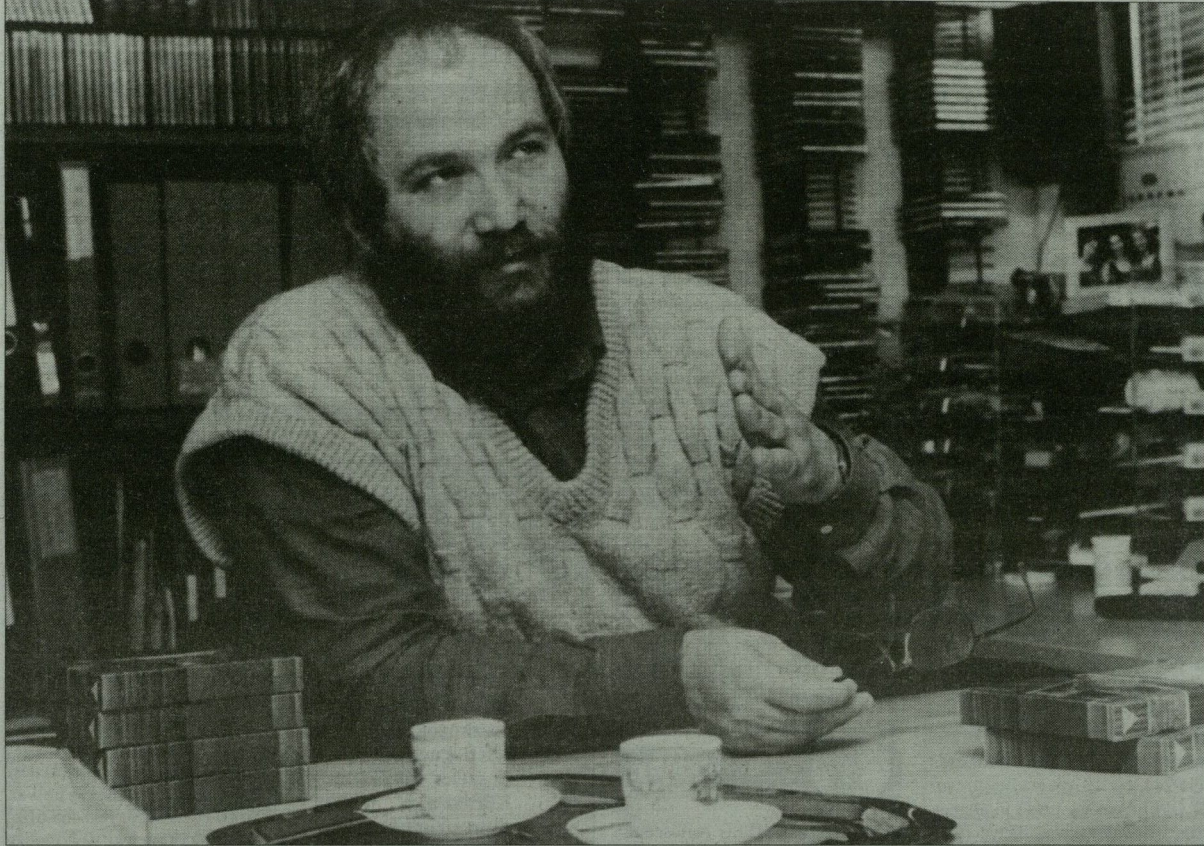
– Ez igaz, éppen ezért nem eladni, hanem menedzselni kellett volna. A dolgozó egyébként napirenden is volt egy ideig: egy magyar pénzügyi befektető cég ajánlatot tett a menedzselésre. De megfordult a szél, s végül a kiadó közel 75 százalékát adták el a hollandoknak, akik tulajdonképpen kicsengettek a céget. Az Akadémiai Kiadó Kft.-t átalakították és Pro Cultura Kft.-vé nevezték, majd szűzen eladták a nevet a Wolters Kluvernek, és létrehoztak üresen egy Akadémiai Kiadó Rt-t. Innentől a Wolters Kluver csak azzal foglalkozott az Akadémiai Kiadó addigi tervei és kötelezettségei közül, ami őt érdekelte. Ezért nem került át a Magyar Nagylexikon sem. Ha a holland cég a magyar jogutódja lett volna, akkor annak minden munkáját vállalnia kellett volna.

● **Vajon ön a cége sikerét nem építi annak köszönheti, hogy önállóságra kényszerítették?**

– Önállóak voltunk addig is: kezdetben az Akadémiai Kiadó hozta ugyan a kiadói jogokat, de különben a szótárszerkesztési számítógépes részét teljes egészében mi végezzük. Később a Scriptumnak egyre nagyobb szerepe lett, a közös kiadású sorozatban már mi is szereztünk jogokat.

● **Miért futott zátonyra az együttműködésük?**

– Zöld Ferencre, aki az Akadémiai Kiadó elnök-vezérigazgatója volt, mély tisztelettel gondolok, de őt a végén már csak bábnak tekintettük. Nem is csoda, hogy kilépett. Az őt követő fiatal „menedzserréteggel” volt szerencsém tárgyalni, csillogó, tehetséges közgazdászokkal, akik a szakterületen járatosak voltak. Más kérdés, hogy azóta e tehetséges fiatalok is egytől egyig otthagyták a céget. Nem szídom én a multinacionális tőkét. Megismertem a játékszabályait, és mit tehettem, elfogadtam őket. Jellemző eset volt, hogy 1996 decemberére a kiadó új vezetésével elkészítettünk egy együttműködési szerződést, amit az általuk megbízott tárgyalópartnernek korrektnek tartottak. Ezt benyújtot-

Dr. Vas Zoltán: A pénz nem elég a szótárkiadási kultúrához. (Fotó: Schmidt Andrea)

A Scriptum kiadót egy JATE-hez közeli vállalkozásból alakította dr. Vas Zoltán matematikus 1990-ben. Fő tevékenységi területe a nyelvi szoftverek, főként szótárak, helyestrás-el-lenőrző és elválasztó programok fejlesztése. A kiadó nevéhez fűződik többek között az angol-magyar nagyszótár, az angol-magyar informatikai szótár, az angol-magyar gazdasági szótár, a német-magyar nagyszótár, a német-magyar hangoszsótár, a francia-magyar szótár, az orosz-magyar nagyszótár, valamint a Hadtudományi lexikon, az Új Akadémiai Kisle-

Cégnévjegy

xikon és magyar nyelvi szótárak elektronikus kiadása. A cég kezdetben az Akadémiai Kiadóval közösen, később önállóan jelentette meg igényesnek és szabatosnak megismert munkáit. A Scriptum kft. (majd részvénytársaság) üzleti eredményeinek növekedése (1994-ben 24 millió, 1995-ben 45 millió, 1996-ban 72 millió, 1997-ben 76 millió, 1998-ban több mint 100 millió forint) a cég térnyerését jelzi, annak ellenére, hogy időközben az Akadémiai Kiadót egy holland

multinacionális vállalat vásárolta meg, és a szegedi vállalkozás korábbi partneréből versenytárs lett. A szegedi kiadó sikere arra támaszkodik, hogy a cég a kilencvenes évek elején egy saját fejlesztésű programmal jelentős újítást hajtott végre az elektronikus szótárak szerkesztésében: az addig szövegszerkesztő szótárak helyett interaktív könyvhöz hasonlítható szótárakat kezdett kiadni (GIB rendszer).

A kiadó idén össze multimedias CD-t készül megjelentetni Szeged várostörténeti képeiről és képeslapjairól.

tárkészítés azonban Magyarországon hagyományosan kollektív munka, amely komoly kiadói szerkesztőseget igényel. E szempontból az Akadémiai Kiadónak jó színvonalú szótárszerkesztősege volt. A hollandok azzal kezdték, hogy kirúgták a szótárszerkesztőség legjobb embereit. Ők kirúgták, én meg felvettem őket. Jelenleg tehát közös kiadványainkat mindketten forgalmazzuk – és figyeljük egymást. Innentől nincs más választásom: építenem kell a magam cégét. Előre kell menekülnöm.

Lokálpatrióta CD

● **Hadd kérdezzem másról is: a Scriptum Kiadó Rt. nemrég elnyerte a miniszterelnöki hivatal tenderét, amelyet térinformatikai adatszolgáltatási rendszerre írtak ki. Mit jelent ez a munka?**

– A térinformatikai rendszerek az információk térbeli elhelyezését rögzítik, például egy térképen elhelyezkedő villany- vagy vízvezeték pontjait, de akár azt is, hogy egy lapnak hol laknak az előfizetői. E területen az adatszolgáltatás azt jelenti,

hogy egy térinformatikai könyvtár katalóguscéduláinak rendszerét kell elkészítenünk. A cél az, hogy a rendszer egy központi elérési módot nyújtson, amellyel a legnagyobb adatgazdák (szakintézmények és önkormányzatok) térinformációit ki lehet keresni. A rendszerhez fogalomtárat is készítünk, mivel a „katalóguscédulák” fogalmak vannak, amelyeket alkalmasint értelmezni kell.

● **Úgy hallom, a Scriptum nemsokára lokálpatrióta arcával is bemutatkozik: egy multimédiás CD-t jelent meg, amely Szeged városképeit gyűjti össze.**

– Nagyszüleimtől sokat hallottam a régi szegedi életéről. Szegfű nagyapám építész volt, a harmincas években térképet is csinált Szegedről. Magam is szegedi vagyok, s ahányszor régi képet láttam a városról, ők jutottak eszembe. Nos, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság IKTA irodája két évvel ezelőtt pályázatot írt ki, amelynek célja a gyűjteményekben tárolt anyagok archiválása és elektronikus megjelenítése volt. Arra gondoltam, jó lenne ezt Szeged városképeinek feldolgozására megpályázni. A Somogyi-könyvtárral, a Móra múzeummal és a megyei levéltárral közösen beadtuk a pályázatot, és sikerrel jártunk, országosan másodikká sorolták.

● **A Scriptum részéről ez befektetés?**

– Úgy is mondhatnám: üzleti célú örültség. De a magam lelkiért és Szegedért jónak találtam. A költségeknek csak a felét teszi ki a pályázati pénz, a másik felét a Scriptumnak kellett hozzáadnia. A CD nemcsak a teljes szegedi képeslapanyagot és régi fotóanyagot, hanem térképeket és épülethomlokati rajzokat is tartalmaz majd. A képek befényképezése mellett leírjuk azt is, ami az illető képről tudható, és a képeslapok esetében a hátlapot is beszkeneljük. Néhány térkép segítségével az anyagot megpróbáljuk majd térben és időben elhelyezni, úgyhogy a CD olvasása közben sokrétű sétákat lehet majd tenni a város utcáin.

Panek Sándor

Az 1849-i szabadságharc 150. évfordulójához méltó, gyönyörű kiállítású, terjedelmes dokumentumkötetet adott ki a szegedi Reprostudio Kft. Szerzője, Vass László ügyvéd, több mint egy évtizedes szenvedélyes szorgalommal gyűjtötte azoknak a napoknak írott és tárgyi emlékeit, amelyekben a Zsótér-házban működött a Szemere-kormány, a városházán ülésezett az országgyűlés, a Kárársz-házban tartotta rezidenciáját Kossuth Lajos, a Honvédelmi Bizottmány elnöke.

Három hét a szabadságharc történetéből – ez a könyv szerény címe, de lehetne az is, amit én írtam föl címül. Alcíme pedig: 1849. július 11. – augusztus 5. Korabeli dokumentumok alapján összeállította, magyará-

● Vass László albuma

Szeged, a szabadságharc fővárosa

zó szövegekkel ellátta, és saját alá rendezte Vass László.

Elsőként Vass László hívta föl figyelmünket Reizner és nyomában sok kutató téves adatára, hogy Kossuth 1849. július 12-én érkezett volna Szegedre, és mondta el a Kárársz-ház erkélyéről történelmi jelentőségű beszédét. Azóta már mindenki a helyes 11-ét tartja számon. Most a szerző azt is helyesbíti, hogy ez lett volna – mint szintén közkeletű nézet – a kormányzóelnöknek utolsó nyilvános beszéde a hazában. Ám Kossuth július 17-én este fátylak fényénél Aradon is szólott a néphez. Ez volt tehát utolsó nyilvános beszéde az országban.

Két jelentős nap esik e történelmi 26 nap közé. Július 14-én Kossuth és Bálcescu aláírta a magyar–román Kibékülési tervet. Vass László az újabb kutatásokkal összhangban úgy véli, nem a Zsótér-házban, hanem a kormányzó szállásán, a Kárársz-házban. (Oda kell tehát áthelyezni az emléktáblát.) Kár, hogy a könyvben végig hibásan (a helyett a-val) szerepel a román forradalmár író neve. Pedig ez kiejtését (bölcseszku) lényesen módosítja. A másik nevezetes történelmi nap: július 28-as. Ekkor robbant föl az újszegedi Zsótér-raktárban a földhalmozott lőszer, amely nemcsak hatalmas emberáldozatot, anyagi kárt okozott, de a

szabadságharc eseményeit is csökkentette, és lélektani hatással is kedvezőtlenül befolyásolta a lakosságot. Kezéssel utána ült össze az utolsó országgyűlés a város házában, és fogadta el a zsidók egyenjogúsításáról és a nemzetiségek jogairól szóló törvényeket. Mint Horváth Mihály írta: ezeknek csak egy hibájuk volt későn jöttek létre. A könyv ezek szövegét is közli.

Számos további kisebb-nagyobb helyesbítést is találunk a kötetben, amely nagyobb részben ugyan másutt (zömmel Kossuth munkáiban, okmánytárakban, monográfiákban, emlékezésekben, levelezésekben stb.) megjelent szemelvényeket

gyűjt egybe, de bőven kiegészíti főként szegedi hírlapi közleményekkel, a helybeli és az országos, sőt a kecskeméti levéltárból származó iratokkal. Óriási anyag együtt, Vass László összekötő és magyarázó, gyakran kritikai szelvényzeteivel, a hiányolunk is néhány korabeli iratot, emlékeztetéseket, ez nem több, mint ami minden válogatásról elmondható (pl. Tömörkény István Öreg sarki ház című elbeszélése, Wysocki tábornok emlékirata, Korányi Frigyes emlékezése, Zmrskovszky György önéletrajza stb.) Sajnálom pl. Jókainak a szőregi csatában elesett honvédlányról szóló passzusát vagy az augusztus 3-i szőregi Estvéli

jelentést. Közölni lehetett volna a szegedi 6 krajcáros szükségpénz képét is.

Egyik kifogásunk éppen az, hogy e magyarázatok nem a dokumentumok közt helyezkednek el, hanem a lapszálon, így sok üres hely marad a könyvben. A drága műnyomó papírosú, képekben, hasonmásokban gazdag kötet takarékosabb s így olcsóbb lehetne; hiszen a történelemtanárok, egyetemi és főiskolai hallgatók, érdeklődő középiskolások, akiknek szánták, a mai árat alig tudják előteremteni.

Másik hiányérzetünk, hogy a kötet végi névjegyzék nem tartalmaz lapszámokat, így alig van létjogosultsága. (Jó néhány név

után a születési és halálozási évet sem lett volna nehéz kideríteni.) Ilyen munkában helynévmutatóra is szükség volna. Van néhány hivatkozás, amelyet az irodalomjegyzékben hiába keresünk. (Cserzy, Jósika stb.). Zavar, hogy a könyvben összemossák Lenkey Károly és Lenkey János alakja.

E szereplők ellenére dícséretes munka fekszik előtünk. Szeged részéről az első jelentős megemlékezés az évfordulóról. Értékét növeli, hogy nem csehbeli történésznek, hanem lelkes lokálpatriótának köszönhetjük. Aki egyszersmind az 1848–49-i Szabadságharc Szegedi 3. Honvédszázalój Hagyományörző Egyesületnek is alapítója és vezetője.

(A könyvet a szerző ma délután fél ötkor mutatja be a Tömörkény István Művelődési Házban, a Magyar u. 14.-ben.)

Péter László